

ДДС без милост

Георги Киранчев*

На хилядите жертви на здравната реформа се посвещава

Резюме: Статията поставя въпроса: необходимо ли е да се събира ДДС върху даренията при благотворителни кампании. А отговорът се търси в няколко аспекта – морален, икономически и обществен.

Ключови думи: ДДС, благотворителна кампания, парична помощ, гражданско общество.

JEL: D64, E62, H51.

Вече никой не се изненадва, когато види телефонни номера, чрез които може да окаже парична помощ на някого за животоспасяваща операция или лечение. Или когато широко се рекламира поредната благотворителна кампания, несъмнено с най-хуманна цел. Съвременните телекомуникационни технологии дават възможност на човек да внесе своята лепта бързо и без излишни формалности, без дори да става от дивана пред телевизора. Що се отнася до гребните буквички, обявяващи, че цената на милосърдието е 1.20 лева с включен ДДС, какво пък, кой обръща вече внимание

* Георги Киранчев е доктор, доцент в катедра „Маркетинг и стратегическо планиране“ на УНСС, e-mail: bategoiko@hotmail.com

на това и кой чете тези бързо преминаващи текстове...

Дяволът, както е известно, се крие именно в гребните неща и именно те предизвикват някои, меко казано, неудобни въпроси, на които е посветена настоящата статия.

Въпрос първи (морален). А защо, собствено, се събира ДДС върху Вашите дарения?

Формалният отговор е ясен – Вашето **по съдържание** дарение **по форма** не е дарение, а търговска сделка между Вас и телекомуникационната компания и като такава се облага с данък. Ако въпросът се постави иначе – а не може ли дарението да не се третира като сделка и да се освободи от ДДС, то сигурно ще бъдат приведени купища аргументи колко е трудно това да стане. Но нали данъчни облекчения и освобождаване от данъци са съществували още по времето, когато записите за това са се правили върху камък, папирус, глинена плочка (и именно затова са оцелели до наши дни)? Може би тогава съответните служби са били по-умни или по-оперативни от днешните? Нали именно съвременните технологии правят изключително лесно освобождаването от данъци на подобни „сделки“. Просто и само не се начислява ДДС върху цената при изпращане на SMS или при позвъняване на даден телефонен но-

Дискусия

мер, стойността на данъка не се изисква от дарителя и с това въпросът е решен чрез несложна софтуерна операция.

Въпрос втори (също морален). А защо държавата прибира приходите от ДДС от Вашите дарения и колко струва човешкият живот?

Да предположим, че даряващият е готов да се раздели не с 1 лев (стойността на истински дарената сума), а с цели 1.20 лева. Да предположим, че „е много трудно“ неговото дарение да не се обложи с ДДС. Тогава защо все пак държавата прибира тези 20 стотинки? Не може ли да се откаже от тях в полза на този, на когото те са крайно, жизнено необходими? Не може ли цялата сума да постъпва по сметката за дарения? След като веднъж държавата е признала своята неспособност да се погрижи за своя гражданин и го е оставила на милостта на обществото (сякаш държавата е нещо отделно от обществото), защо поне не престане да пречи? Та нали, събирайки тези 20 стотинки от всяко дарение, тя всъщност пречи по-бързо да се събере необходимата сума. Напълно възможно е границата между живота и смъртта да преминава през някои от тези 20 стотинки, което може и да даде отговор на вечно интересния въпрос за цената на човешкия живот – тя може да се окаже 20 стотинки ДДС, надлежно прибрани от държавата.

В нацистка Германия семействата на екзекутираните са получавали фактура със стойността на извършената „услуга“, която е трябвало да бъде заплатена на държавата. В извратената логика на нацистите потребителят е получил услуга на държавното управление – изпълнение на смъртно наказание, за която ~~здравната каса не покрива разходите~~ трябва да бъде заплатено дори след смъртта на потребителя.

В извратената логика на данъчната система на съвременна България умиращи-

ят утре може да ~~умре~~ оздравее чудодейно и да престане да бъде източник на данъчни постъпления, затова 20-те стотинки трябва да бъдат събрани своевременно.

Отново – от техническа гледна точка е лесно осъществимо цялата сума на ”сделката” да отива по сметката на получателя и да не се намалява с размера на ДДС.

Въпрос трети (икономически). А какво ще стане, ако тези ”сделки” се признаят за дарения?

Проблемът с ДДС върху даренията, по наше мнение, се крие в друго. Ако такива ”сделки” се признаят де юре за дарения, то ще възникне необходимостта да се освобождават дарените суми и от други данъци, т.е. при подаване на годишни данъчни декларации дарителите ще могат да претендират дарените суми да бъдат приспадани от данъчната основа. Отново – технически това е изключително лесно за реализация. Бездруго всеки месец потребителите на телекомуникационни услуги получават фактура и разпечатка от телекомуникационната компания. Веднъж годишно те могат да получат официален документ, доказващ извършването на дарения на определена сума посредством услугите на телекомуникационната компания и този документ да бъде приложен към данъчната декларация. По всяка вероятност големите дарители не правят своите дарения, изпращайки хиляди или десетки хиляди SMS-и на един и същ номер. И също толкова вероятно те си осигуряват нужните документи, доказващи извършването на дарение, за да бъде то приспаднато от данъчната основа. За да не се явява и сянка на съмнение за неравнопоставеност между големите и малките дарители, въпросът е решен в полза на големите: и те са доволни, и хазната се пълни от данъците на малките дарители, които си нямат документи, доказващи факта на дарение.

**Въпрос четвърти (от най-общ характер, имащ отношение към властта над обществото).
Може ли голям въпрос да се скрие зад монета от 20 стотинки?**

Социолози, политолози, юристи, политици и журналисти, хорова и солово се надпреварват да ни разказват колко хубаво ще бъде, когато „най-послед“ се изгради прословутото гражданско общество ~~скачи някога са го виждали~~. Към тези химни някак не желаят да се присъединят финансистите, а стоят настрана, кимат утвърдително и вътрешно се смеят. Те добре си дават сметка, че истинската власт, това е властта на парите и докато ограничена група хора държи властта над парите, никакви граждански общества не могат и да припарят до нея. Колкото и да се дърлят по разни въпроси (важни и маловажни) гражданите и членовете на развитото гражданско общество, каквито и прекрасни инициативи да ражда това общество, накрая ще стане това, за което има пари. И ако този, който управлява парите, каже „Няма пари за това!“, всички обсъждания и спорове с пяна на уста и с високопарни призови ще се окажат празни приказки и ще се разбият в истинската власт.

Какво общо имат всичките тези твърдения с двадесетте стотинки ДДС? Това, че изпускайки властта над тези пари, се изпуска част от властта изобщо. Ако се разреши на гражданите сами да се разпореждат с направлението на изразходване на (макар и част) от техните данъци, това отслабва властта над парите, събирани от всички, но разпределяни от малцина. От-

казвайки се от възможността да събира и разпределя тези данъчни приходи и губейки управлението над тях, този (или тези), който го прави, се отказва и от властта над тях и я предава на, страшно е да се каже, гражданите, които ще започнат сами да решават дали е по-важно да дадат своите пари за спасяването на нечий живот, за подобряване на условията в детските домове или за още нещо, което според тях е по-важно ~~от нови автомобили за министрите~~. Но така утре те ще поискат да решават и други неща, още повече, че съвременните технологии предоставят и прекрасни технически възможности за това. Например с безплатен SMS да гласуват за едно или друго решение, обсъждано в Парламента или на сайта на някое министерство. И също така ще поискат тези, на които (временно) е поверена властта не просто да вземат предвид общественото мнение, а да ограничат своите функции до просто изпълняване на взетите от гражданите решения. Това не прилича ли на гражданско общество? Или прилича на катастрофа за властдържателите?

И в заключение:

„Девететажна кула започва от купчинка пръст. Пътешествие на хиляда мили започва от една (първата) стъпка.“ „ДАО-ДЪЦЗИН“ Лаоцзъ.

Дайте на хората свободата да се разпореждат с 20 стотинки от техните данъци и това може да бъде първата стъпка към свободата, към гражданското общество или към това, което се намира на хиляда мили от нас и отдалече винаги ни изглежда по-примамливо.